

ERNST BLOCH • İzler

© S. Fischer Stiftung, Hamburg (çeviri)

Bu kitap, çağdaş Alman edebiyatı dizisi ADIMLAR/SCHRITTE projesi çerçevesinde S. Fischer Vakfı (Berlin), Ernst Reuter Girişimi ve Pro Helvetia desteği ile Sezer Duru (İstanbul) ve Egon Ammann (Berlin) editörlüğünde yayımlanmıştır.

Spuren

© 1969 Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main

İletişim Yayınları 1451 • Politika Dizisi 84

ISBN-13: 978-975-05-0734-2

© 2010 İletişim Yayıncılık A. Ş. (1. Basım)

1. BASKI 2010, İstanbul

2. BASKI 2018, İstanbul

EDITÖR ve YAYINA HAZIRLAYAN Esat Bozyiğit

DIZI KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Kerem Ünüvar

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ERNST BLOCH

İzler

Spuren

ÇEVİREN

Suzan Geridönmez

ERNST BLOCH 1885'te Yahudi bir küçük memur ailesinin çocuğu olarak Ludwigshafen'de doğdu. Münih'te, fizik ve müzik yan dallarıyla destekleyerek, felsefe doktorası yaptı. "Emperyalist işgal savaşı" olarak gördüğü Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine İsviçre'ye iltica etti. 1920'lerde Berlin'de bulunduğu yıllarda, Marksist tiyatrocu-yazar Brecht'le ve düşünür Benjamin'le yakın ilişkisi vardı. Nazilerin iktidara gelmesi üzerine tekrar ülke dışına çıktı. Son olarak gittiği Prag'ın da Nazi işgaline uğraması arefesinde ABD'ye göç etti. 1949'da, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği himayesinde kurulan Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ne taşındı, Leipzig Üniversitesi'nde çalıştı ve bir süre "devlet filozofu" muamelesi gördü. 1956'da Sovyetler Birliği'nin Macaristan'daki liberal-sosyalist rejime müdahalesini eleştirmesi ve derslerinde bu eleştirisi doğrultusunda "özgürlük ideali"ni işlemesi üzerine zorunlu emekliliğe sevk edildi. 1961'de Batı Almanya'ya geçti ve Tübingen Üniversitesi'nde ders vermeye başladı. 1968 öğrenci hareketine eleştirel ama hararetili bir destek verdi. 1977'de Tübingen'de öldü. Üç bine yakın öğrencinin meşaleli yürüyüşüyle uğurlandı.

Eserleri: *Geist der Utopie* [Ütopyanın Tini], 1918; *Thomas Münzer als Theologe der Revolution* [Devrimin Teologu Olarak Thomas Müntzer], 1921; *Freiheit und Ordnung* [Özgürlük ve Düzen], 1947; *Spuren* [İzler], 1930; *Subjekt - Objekt* [Özne-Nesne], 1949; *Erbschaft dieser Zeit* [Bu Çağın Mirası], 1935; *Avicenna und die Aristotelische Linke* [İbn-i Sina ve Aristotelesçi Sol], 1949; *Das Prinzip Hoffnung* [Umut İlkesi], 1954-1959; *Naturrecht und menschliche Würde* [Doğal Hukuk ve İnsan Onuru], 1961; *Tübinger Einleitung in die Philosophie* [Tübingen Mukaddimesi - Felsefeye Giriş], 1963; *Atheismus im Christentum* [Hıristiyanlıktaki Ateizm], 1968; *Das Materialismusproblem, seine Geschichte und Substanz* [Materyalizm Sorunu, Tarihi ve Özü], 1972; *Experimentum Mundi. Frage, Kategorien des Herausbringens, Praxis* [Dünya Deneyi. Soru, Çıkarısamamın Kategorileri, Praxis], 1975.

İletişim Yayınları Bloch'tan *Umut İlkesi*'ni (çev. Tanıl Bora, 1. cilt 2007, 2. cilt 2012), *İzler*'i (çev. Suzan Geridönmez, 2010) ve *İbn-i Sina ve Aristotelesçi Sol'u* (çev. Tanıl Bora) yayımlamıştır

ÖNCESİ

Öyleyse nasıl? Varım. Ama kendime sahip değilim.
Bu yüzden henüz olmaktayız.

Siegfried Unseld'e

İÇİNDEKİLER

Gereğinden Az*	13
Uyumak	13
Sürüncemede Kalış	13
Dâimâ İçerisinde	14
Karışmak	15
Küçük Değişim	15
Zırlıtı	15
Lamba ve Dolap	17
İyice Alışmak	18
Farkındalık	19

DURUM

Yoksul Kadın	23
Kir	23
Armağan	24
İhtiyacı Farklı Olmak*	24
Oyun Tarzları, Maalesef	25
Faydalı Üye	30
Çileklere Bir Titrek*	31
Ekmek ve Oyunlar	32

Dar Kafalı Yoldaşlar*	33
Rahatsız Edici Cırcırböceği	34

KISMET

Elden Ele İletmek	39
Siyah Adam	39
Suçatı	40
Yüz-süz	44
Kont Mirabeau	45
Yoksul ve Zengin Şeytân	51
Davud Rolündeki Kedicik	53
Yanlış Takdir Edilmenin Zaferleri	55
Mairie'deki Kâtip	64
Asil Görünüş	65
Tâlihînin Rokokosu	69
Henüz Oluşum Hâlindeki Ruh	73
Çalılık	73
Kırmızı Pencere	74
Yaşam Tanrısı	78
Ayrılığın Motifi	88
Hayâlet, Aptalca ve Düzeltilmiş	95
Yabancı Yuva, Kökten Tanıdık Gurbet*	97
Geçip Giden Pippa	101
Uzun Bakış	105
Bağlantısız Tekrar Karşılaşma	106
Telâfi Eden Müz/İlhâm Perisi	110
Elleri Olmayan Rafael	113

VAROLMA

Tam da Şimdi	121
Üstümüzdeki Karanlık	121
Şimdiye Düşüş	122
Emeğin Dikeni	124
Zenginlik/Refâh Sadece Çalışkanlıktan Gelir,	

Başka Hiçbir Şeyden Değil*	129
On Yıl Hapishâne, Yedi Metre Uzun-Etek Kuyruğu*	134
Suskunluk ve Ayna	136
Görülmemenin Araçları	139
Doğrudan Doğruya Can Sıkıntısı	141
Ân ve Tahayyül	147
Potemkin'in İmzası	148
Bizzat Kendi Karşısında Sahte Kimlikli Biri*	149
Gizlenmişlik Motifleri	151
Sadece Tıklama	161
Yatak Püskülü	161
Küçük Gezinti	163
Dehşet ve Mutlu Sezgi	164
Geçerken: İnsan ve Mum Heykeli	167
Bunun Yanında: Deliler Meyhânesi	173
Kavisli Tablo*	175
Sol Ele Âit Bazı Karaltılar	177
İki Kez Kaybolan Çerçeve	185
Kale Kapısı Motifi	188

ŞEYLER

Yarı Yarıya İyi	197
Bir Sonraki Ağaç	197
Çiçek ve Anti-Çiçek*	198
Leiden Şişesi	198
İlk Lokomotif	199
Şehirli Köylü	201
Gündüz Evi	202
Bir Şubat Akşamının Montajları*	206
Boş Gezenin Aksiliği*	210
İtinâlı Zeytin Yeme*	212
Nokta Koymak	214
Şeylerin Sırtı	215
Selâm ve Görünüş/Yanılsama	219
Câzibenin Motifleri	224

Ek: Hiç Kimsenin Ülkesi.....	234
Bir Rus Masalı?*	237
Nükteli Çıkar-yol.....	240
Neşeli Hayâlkırıklığı*	245
Şanslı El.....	246
Beyaz Sihrin Motifleri.....	251
Hayrette Kalış.....	266
Dağ.....	269
Ölü ve İşe Yarar*	270
İnci*.....	271

* ile belirtilen metinler daha önce basılmamış olup, ilk kez burada yayınlanmaktadır. *İzler*'in oluşum süreci yıllarına (1910-1929) âit bu metinlerin küçük bir bölümü ise bu baskı için kaleme alınmıştır.

GEREĞİNDEN AZ

İnsan kendiyle yalnızdır. Başkalarıyla birlikteyken çoğu kişi kendiyle de değildir. Her ikisinden de sıyrılıp, çıkmak gerekir.

UYUMAK

Kendimizde henüz boşuz. O hâlde, dış uyarıcılar yoksa, kolaylıkla uykuya dalarız. Yumuşak yastıklar, karanlık ve sükûnet bizi uykuya daldırır, beden kendini karartır. Gece uykusuz uzanılması uyanık olmak demeye gelmez, aksine aynı yerde külçe gibi ağır, iç kemirici bir sürünüp durmadır bu. O vakit anlar insan, her şey bir yana, sırf kendiyle baş başa kalmanın ne denli huzûrsuz edici olduğunu.

SÜRÜNCEMEDE KALIŞ

Beklemek de insanı bir o kadar canından bezdirir. Ama sarhoş da edebilir: Bir kadın veya adamı, içinden ha çıktı ha çıka-